

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вареш ми очи і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руславових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-їй пополудни.
Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні денесня по 15 кр. від стрічки.

Нова конституція. *)

II.

Нічо не може яскравіше пояснити велике лихо, до якого тодішня конституція безнастанно розвивала ся, як неперечна подія, що се бюрократичне свічадо, поставлене в найбільшій суперечности до історичного розвитку Австрії, по 40-літнім істнованю довело парламентаризм ad absurdum. Се означене часу не є однак формально правильне, бо Шмерлінґівский фантастичний твір зараз по народженю показав ся політичною недорікою, якій не стає життєвих сил. Можна отже назвати лише гіперболею такий зворот як: конституція пережила 4 десятилітя, ні — она зовсім не жила, але за той час ниділа. Так як є нещасні люди, що більшу часть свого туземного істнованя животіють на ложі недуги, поки милосерна смерть не визволить їх з їх терпіня, — се «шпитальники» по шпиталях — так нашу конституцію від її почину безнастанно лічено, а тепер она стала справденим шпитальником; її страданю нема кінця. Не загоїла ся ще одна рана, а вже на иньшій місці виступав друга. В наших часах, коли то люди звикли так скоро жити, забуває ся звичайно скоро особливо минувші політичні події. Тимто іменно тепер вельми цікаво буде подати хронологічний огляд, який вірність наглих поглядів тут висловлених як найкрасше потвердить.

Після жовтневого диплому в 1860 р. послідувала 26. лютого 1861 в значній часті ще нині обовязуюча конституція. Однак половина монархії, якої конституційні

*) Див. ч. 26. «Руслана».

потреби мала она заспокоїти, не признала вже в першій хвилі сеї накиненої конституції правною. Уява Шмерлінґа маячила ще тоді про вступлене Угрів до штучного райхсрату, що за Литавою глумливо висьміяли.

1863. Неповних три роки тривала конституція лютова, а вже внутрішньополітичні обставини, особливо завзятою боротьбою, яку провадив Шмерлінґ проти Угорщини і чемної політики Деака, замотали ся так страшно, що добрий Шмерлінґ був приневолений зробити диверсію на зверх, щоби видобути ся і з сутичів, в які загнав ся хибною внутрішньою політикою. Він хопив ся відомого способу заслплених державних керманічів, що пробують свого безсильного таланту поза границями, наколи їх діяльність внутрішня не має успіхів. Так відбув ся відомий з'їзд володарів у Франкфурті. Яке фіяско зробила та експортна політика Шмерлінґа, се записано в кожній історії. Нині, коли вже акти про сі історичні події замкнені, можна сміло сказати, що сей невдалий з'їзд володарів був першою етапою до війни поміж Австрією і Прусами.

1865. Але поки задумана Шмерлінґом реформа Німецкого Союзу довела до війни поміж обидвома німецькими перодовими державами, заколот в Австрії дійшов уже був до того, що Корона була спонукана вже 27. липця 1865 засистувати конституцію лютову. Гр. Ринард Белькреді, покликаний до керми правительства, намагав ся окликом: *Vahn frei!* видобути загрузлий у багно державний віз. Як відомо, не повело ся се єму. Правовірні визнавиці лютової конституції, о скільки они ще не вимерли, все запевняють, що гр. Белькреді та єго систоване конституції, завинили властиво нещасний бій під Ке-

ніггрецом. Але супротив того стоїть побіда під Лісою, а лише знасиловане льогіки може довести до такого твердження, що нібито систована конституція вплинула шкідливо лише на наше сухопутне військо, коли тимчасом фльота вийшла побідно. Військові поваги тай світські, які визначають ся здоровим судом, допускають навпаки, що сухопутне військо не мало такого доброго проводу як фльота. Не підлягає однак ніякому сумнівови, що колиб наші короткозорі державні керманічі не дали ся були Бісмаркови стягнути в подвійну війну, а наше хоробре військо, що безхосенно під проводом архики. Альбрехта побідно воювало в Італії, злучило ся було з військом Бенедєка в Чехах, не мали-б ми були певно Кеніггрецу. Але де-б не було дійшло до рішаючого бою, був би він певно скінчив ся побідою для Австрії. Отже се проста нісенітниця — робити гр. Белькредєго або систоване конституції одвічальними за нещасний бій під Кеніггрецом.

(Конець буде).

Руска справа в урядовім освітленю.

(Конець).

Алеж правительство змагало до заведеня латин. азбуки в рускім письмі і до зрівнаня календарів, а Гол. Рус. Рада або радше її епігони не лише не пішли за правительством але навпаки завели завзяту пропаганду в краю проти правительственного проекту. Чи нема тут в тім неконсеквенції, питає др. Лозіньский. Нема її зовсім, наколи возьме ся розуміне правительства в тім значіно, як брала Гол. Рус. Рада, т. є. правительства тотожного із старо-австрійскою бюрократичною системою, для якої першою за-

Осип Маковей.

Еманципация мущин.

(Дальше).

Пригода із сторожикою а потім обід, якого він і не рушив, зовсім прибили Романа. Котлет, здавало ся, чистенький, свіжий, румяний та прибраний гарненько всякою всячиною, викликав у нїм таку відразу, що він зараз мусів вийти на свіже повітре, щоби прийти до себе. А пополудни зараз пішов до лікаря, лікар оглядав його докладно. Він пукав, слухав, випитував ся, оглядав язик — і вкінці сказав Романови, що він просто заморений голодом або ослаблений нездоровим харчем. На відході сказав йому, усміхаючись: «Найліпше зробіте, коли ожените ся!»

Лікар думав, що подав добру і дотепну раду, тимчасом він тільки ще гірше прибав Роману. Оженити ся! Легко сказати! Взяти багату а без любови — не годить ся, тай чи вийшла би яка багата за нього?! Брати бідну з любови — також невелика потіха! Як зійдуть ся дві біди, то з того вийде тільки одна велика біда! «От якби Стефанія хотіла за мене вийти замуж — було би прегарно!» думав собі Роман. «Вона подобає ся мені дуже, до того має гро-

ші, крім того вона еманципантка, що повинна би практично доказати вільний вибір мужа і по своїй внодобі, а я мабуть сподобав ся їй!»

Привгоди дня і невідрадні думки настроїли Романа дуже лірично; він чув виразну потребу родинного огнища, при котрім і сам міг би загріти свою душу, і жінка могла би варити здорові страви — і в такім настрою він майже несвідомо зайшов до пані Павловської.

Ішов сходами сумний і зівалий, як старець; куди, то й сила його поділа ся! Але, вийшовши на перший поверх, у саму пору пригадав собі, що годі-ж йому таким зівалим показувати себе перед панною Стефанією — вона за маринованого оселедця не схоче вийти за муж! І він, яку мав силу, таку зібрав разом, та відчинив двері. Стефанія була у прихожій і тільки пурхнула, як пташка, до сусідної комнаты — не була відповідно одягнена, хоч мала на собі все, що треба.

При підвечірку — яка чудова була кава роботи пані Павловської! — Роман першим ділом завів розмову про свою недолу. Він був блідий і Павловська разом із Стефанією (бабка відіхала) питала ся його, чому се. Він не розповів пригод того дня, лише нарікав загально на зависимість мущин від женщин.

— У школах — казав він — ми учимо ся кількавайцять літ і то всякої всячини: льогаритмів, аналітики, тригонометрії, аористів, гре-

цьких і латинських нісенітниць, — а марного котлета зробити або каву не навчать. Кілько часу пропадає мущинам марно на каварні, на реставрації! За сей час вони могли би зварити собі самі чи свідане чи обід, — тимчасом ся штука то лише привілей жінок, а ми засуджені на ласку і неласку реставраційних кухарок, що нам подають отрую за дорогі гроші.

Панна Стефанія усміхала ся, але Роман говорив далі з очевидним пересвідченем: — Ми повинні вміти так само всі жіночі роботи як жінки! Се просто нечувана несправедливість, що нас того не вчать. Адже наш мозок зовсім не гірший, як у жінок, і ми так само могли би навчитися варити, шити, вишивати, пироги ліпити і т. п. Тамчасом тисячі літ жінки тайли сі штуки перед нами, щоб ми тільки не могли без них обійти ся. За що нам така зависимість, така неволя, тепер, коли всяка твар говорить про волю і бажає її? «Мущини, кажуть жінки, вольні». Спасибі за таку волю! Із жінок жадна не потребує заживати реставраційних отруй, лоїв, сосів і як там ті всі присмаки звуть ся. Кожда дочка вчить ся змалку сих найпотрібніших до життя відомостей, а нам кажуть учити ся «витягати коріне» з чисел, що ми потім з корінем забуваємо.

— То се ви що задудумуєте? — спитала ся панна Стефанія. — Еманципацию мущин?

— А хочби! Як еманципация, то еманци-

повідомлювало в Галичині нищене польщину як синоніму змови і зради державної, а нищене шляхти яко ядра польщини. Система Шмерлінґівська, парламентарне ельдorado для сьвятоюрства, не було в своїх ліберальних засадах правління так близьке, так споріднене австрійському бюрократизмови як Бахівська система, а однак саме за часів останньої системи виступило сьвятоюрство з найбільшим завзятєм. Як се витолкувати? За часів Шмерлінґа намісниками Галичини були генерали, а за часів Баха управа краю була в руках Голуховського, перебуваючи ворожі для краю реакційні заходи. В очах Гол. Рус. Ради була се польська управа вже для того, позаяк ані знівечене польщини ані згноблене шляхти зовсім не входило в програму. В меморіалі тільки що наведеном Г. Р. Рада говорить се досить отверто, бо мотивуючи домагане, щоби Русинами обсаджено адміністраційні і судові посади в Галичині, починає словами: «Скоро вже людьми польської народности обсаджено стільки посад, а навіть найвищу політичну посаду» і т. д. З тих слів проявляє ся знаменна характеристична прикмета сьвятоюрського руху, ненависть до польщини, беззглядна і безуслівна ненависть, хоч би польщина лучила ся, як в особі гр. Голуховського, з щирою лояльністю для держави і престолу. Та ненависть перевищує весь сервілізм Г. Р. Ради супроти правительства, навіть очевидний інтерес матеріальний руского населеня, як се показало ся в представлений на иньшій місці справі о достарченє робітника двірским обшарам в часі переходу російських військ до Угор. Не кінчила ся та ненависть, як в иньших сучасних славянських рухах, н. пр. на Угорщині супроти мадязизму, на самій політичній стороні антагонізму заостреного серед революційного заколоту. Руска Рада і її епігони старали ся навпаки сюєненависть утривалити і поглибити в чисто соціальній напрямі на панщизняній і сервітутовій основі («ліси і пасовиска»).

Скільки матеріальних і моральних шкід заподіяла краєви та спадщина старо австрійського бюрократизму, то аж в будучині дало би ся обчислити, колиб щезли з видівні останки сьвятоюрства старої і нової доби. Обчислене страт повинні би почати тоді передовсім ті рускі народовці, що ще не забувають про головну ціль руского народного руху, про культурний розвиток, бачать добре, як далеко в осягнених добутках остали позаду иньших славянських племен монархії. Також і ті племена перед кількадесяти роками розпочинали роботу від підвалин народного побуту, але розпочинали її в імя народних ідеалів, і тих ідеалів не забували серед найгорячішої расової боротьби з германізмом і мадязизмом. (У нас справді який небудь неуспіх доводив проводирів до зневіри, до всяких консолідацій з москвофілами, чим они ли-

ше росли в гору і забациювали чисту руску справу — Ред.).

Др. Лозінський кінчить свої замітки про руску справу ствердженням факту, що перший Голуховський адемакрував сьвятоюрство перед центральним правительством і перший остерігав его перед марою русофільства.

Парана.

(Зі справозданя з подорожи делегатів краєвого відділу до Бразилії).

Стан Парана під географічним зглядом становить дальший тяг високоплощи Сао Павльо, однак з причини більше полудневого положеня і загально більшого піднесеня понад уровень моря, має підсонє значно лагіднійше.

Стан Парана займає простор 221.319 квадратних кілометрів, отже є мало що менший від цілої Італії. Его границі творять: від півночи ріка Паранапанема, відграничаюча его від стану Сао Павльо, від заходу ріка Парана, творяча границю від Парагвайської республіки і аргентинських територій Місіонес, від полудня ріка Ураґвай, як границя від стану Ріо Гранде до Суль, від сходу Атлантийський океан, заравом західна границя стану Санта Катаріна.

На сім величезнім просторі числено в р. 1888. заледви 187.548 мешканців, або 0.847 на квадратний кілометр. Наплив польських (треба розуміти галицьких — Ред.) емігрантів підняє сю цифру знатно; нині числять в приближеню в цілм стані 300.000 людности, з чого четверту часть становлять польські і рускі кольоністи. Урядові статистики в тім згляді не заслугоють на жадну віру, бо ніхто не провадить поважної контролі над рухом людности, а особисто я (проф. др. Семірадзкий, один з делегатів) переконав ся, що на богато колись німецьких та італіянських кольоніях нині переважно або і виключно поселили ся Поляки.

Топографічні відносини є подібні як в стані Сао Павльо і так само, як і там, можемо поділити цілий стан на кілька регіонів, відмінних під зглядом услівій почви і підсоня. Отже насамперед маємо вузький пояс горячого поморя на похилости гір Сера до Мар, спадаючих стрімко до моря. Головними оселями сеї околиці є місточка з пристанями: Паранаґуа і Антоніна, та місто Моретес. Залив Паранаґуа є одною з найліпших пристаней Бразилії, а своїм простором та корисним положенем може ривалізувати зі звиснім заливом Ріо Жанейро, бо до сеї пристани, хотяй до тепер она мало відвідувана, вступають з Європи всі ескадри морських держав, а природний приступ є доступний навіть для найбільших кораблів, чого про другі бразилійські пристани не можна сказати.

«А тепер ти, панно Стефаніє, бери на розум!» Стефанія справді передумувала його гадки і се було видко з її слів, які сказала Романови на відході: — Коли ми так поагітуємо енергічно за еманципацією женщин і муцин, то прийде час, що всі муцини перенесуть ся н. пр. до Америки, а всі жінки до Європи і Азії, і будуть собі жити окремо, відділені океанами. Але чи ви прийдете на бал?

— Прийду.

Вона на прощанє стиснула його руку, як стискають муцини-товариші, крішко і щиро. — Нагадуючи собі сю розмову, Роман так за думав ся, що з половину голки запхав собі у палець, скрикнув і аж підскочив з болю. Кров виступила з палця. «Ну, от проклята робота!» думав він собі: «Треба наперсток собі купити. Тільки на який палець його накладе ся? Коли я вколов ся у палюх, то очевидно на него наперсток потрібний. Мушу при нагоді спитати про се яку жінку...» А поки-що Роман завязав вузлик — четвертий гузик був пришитий! Він зітхнув вдоволено і випив чай, що зовсім уже застиг у склянці. Помалу, але з явною полекшою на серці і з роз'ясненим поглядом він шив дальше. — —

(Дальше буде).

Цілий спад гір покритий полуденним лісом, богатим в цінні, столярські дерева. В околиці парагвайського заливу існують виключно італійські кольонії; управляють тут риж, банани, помаранчу, цукрову тростину, каву, маніок, банани, кукурузу; підсонє подібне як на високоплощі Сао Павльо, жовта фебра появляє ся лише спорадично, занесена з сусіднього Сантос.

З Паранаґуа і Антоніни виходить знаменита гірська залізниця до Куритиби, віддаленої на 6 годин їзди. (Дальше буде).

З політичного поля.

Моці экс-короля Мілана спочали в Крушедолі, а не в Сербії. Сербске правительство спершу тайло, що тіло короля Мілана буде похоронене, після его наслідної волі, в Крушедолі. Білгородські часописи з 14. с. м. оповістили навіть порядок похорону, який в неділю мав відбутися в Білгороді. Однак тяжко було укрити правду і між Сербами настало велике обуренє, що перший король Сербії має спочати за границею. Уважають они то за нечесть. Сербів, котрі хотіли удати ся на похорон, сербска поліція не пускала за границю. — В п'ятницю вечером вїхав з Відня поїзд з моцями Мілана і прибув до Карловиць в суботу о год. 11½ перед полуднем. В місті панував великий рух. З околиць і з подальших сторін прибуло дуже багато осіб. В Земуни стояв вже окремий поїзд і ждав на перевезене гостей з Сербії. В Крушедолі, де похоронена також кн. Любица, вказав один з найстарших мешканців, що був на єї похороні, місце, де єї похоронено. Справді найдемо там єї домовину. Домовина дерев'яна, була вже роззукла, тіло було добре удержане. Перли і шовкова одіж були ненарушені, лице не змінило ся. Побіч княгині похоронено і короля Мілана. Поїзд з тілом короля приймив на дворці іменем правительства бан хорватський. Коли війско віддало почесні салви, рушив жалібний поїзд через місто, почім домовину перевезено до монастиря в Крушедолі.

В Сербії переведено вже реконструкцію кабінета. До нового министерства не вїшли: міністер внутрішних справ Поповіч, міністер справедливости Антоновіч і міністер торговлі Спачіч. Президент міністрів Йовановіч, який в попереднім министерстві мав теку министерства заграничних справ, прийняв на себе министерство справедливости. Міністром заграничних справ зівстав дот. посол в Парижі, уміркований радикал Вуїч, а теку министерства внутрішних справ обняв давний поступовець Стефановіч. Управу министерства торговлі прийняв тимчасового б. міністер скарбу Поповіч. Дотеперішній міністер справедливости Антоновіч зівстав президентом найвищої Палати рахункової, а дотеперішній міністер внутрішних справ Поповіч зівстав іменованим державним радником.

Події на балканському півострові звертають на себе увагу всеї заграничної преси. Оповіді «Спет. Ведомості» оголосили статю в справі тих подій, яка викликала незвичайне враженє в Софії. Конець згаданої статі звучить: Події на балканському півострові взагалі, а передовсім в Болгарії, заострюють ся в такий спосіб, що незабаром звернуть на себе увагу всіх європейських держав. — Російський амбасадор в Царгороді, Зіновієв, порушив на послідній авдієнції у султана справу положеня в Македонії і обширно обговорював ворохобничі підбурюваня македонського комітету. Амбасадор зганив турецкі власти в Македонії за їх байдужність супротив ворохобників і поручав, аби против агітаторів виступати з всею строгістю, поручаючи рівночасно, що Росія — наколи би прийшло до кровавих борб між війском турецким а македонцями — буде держати ся нейтрально. Дальше заявив амбасадор, що Болгарія втратила симпатії Європи з причини підпирания македонських комітетів. — З Софії доносить Бюро Райтера: Супротив донесень софійських часописей, немов би президент міністрів Петров застановив діяльність македонських стрілецьких товариств на зазив віденського кабінету, заявляє урядова часопись «Свет», що не Австро-Угорщина, але иньші великі держави, між ними також Росія, зажадали рішучо придушення тих товариств, що загрожують мир на балканському півострові.

пуймо ся всі! Нехай кожний зазнає волі і нехай йому на тій волі буде добре!

— Ет! — сказала на те пані Павловська. — Замість таке говорити, ви радш оженіть ся, се буде найліпше!

Але Роман боронив справи: — Я не кажу про тих, що можуть оженити ся, але що мають робити ті нещасні, що з ріжних причин не можуть оженити ся? Адже й вони мають право на житє, на любов і на всякі приємности!

— Не журіть ся ви другими, тільки самі оженіть ся і вже!

Роман тільки ждав на такий зворот у розмові і жалісним голосом відповів: — А котра-ж мене схоче? Сегодня жінки шукають не муцин, тільки становища. Говорять про любов, потребу взаємної любови, а люблять поправді тільки себе і тільки про себе й думають. Виходячи замуж, кожда питає ся: «А що буде, як муж помре?» Жадна не хоче вмерти скорше від мужа. Се таке немилосерне, жорстоке питає, що якби моя суджена виповіла таку гадку, а я про се дізнав ся, то ще від престолу я завернув ся би до кавалерського житя.

— Ви очевидний ворог жінок! — замітила панна Стефанія.

— Противно, я так їх люблю і вважаю потрібними на світі, що рад би не бачити на них ніякої скази.

Роман був дуже вдоволений із себе за свою промову і він трохи не сказав у голос:

Англійський парламент отворено оноді престольною промовою короля Едварда. В промові висказує ся бажанє, аби війна в полудневій Африці як найскорше покінчила ся для добра обох республік, бо поки се не стане ся, не можна там завести таких інституцій, що мають забезпечити рівність перед законом так всім поселенцям, як і місцевим муринам. Про події в Китаю натякнула лише престольна промова, що там ведуть ся переговори межі Китаєм а иньшими державами. Дальше згадано в промові про організацію Сполучених Держав Австралії, про придушенє повстаня в краю Ашантів, а вкінці про найважнійше, т. є. англійський бюджет, який вичерпано до дна. Тому престольна промова звертає ся до парламенту, що би уділив нових кредитів, в значній висоті. — По престольній промові почала ся дискусія, в якій строго критиковано правительство за нещасно ведену війну в полудневій Африці.

В Китаю ведуть ся переговори, але доси до нічого не довели. Гр. Вальдерзе нічого не може вдіяти, длятого задумує страшити Китайців воєнними випавами в ріжні провінції Китаю. На днях, як доносять телеграми, оголосив гр. Вальдерзе, аби возводи поодиноких відділів приготували ся в похід до полудневої провінції Печілі, а німецький комісаріят в Пекіні видав приказ, аби до 18 днів було 1000 возів готових до подорожі. Для постраху Китайців військові власти зарядили, аби для чужих посольств вибудувати міжнародну кріпость вдовж цїсарської палати. Всі сусідні будинки і цїсарска палата мусять бути зрівнані з землею. Вибудованє тої кріпости буде переведене як найскорше, ще перед поворотом цїсарского двора до Пекіну. Приватні китайські доми, положені довкола посольств забрано. Німці і Французи забрали великі простори ґрунтів і цїлком не гадають заплатити за за ним властителям. Чи тим способом гр. Вальдерзе прискорить покінченє переговорів між Китаєм а сполученими державами — треба сумніватись.

НОВИНИ

— Календар. В середу: гр.-кат. Партенія; рим.-кат. *Попельць*. — В четвер: гр.-кат. Теодора; рим.-кат. Елеонори.

— Розмова цїсаря з пос. Барвіньским. В неділю відбув ся у міністра заграничних справ гр. Голуховского великий бал, на котрім явив ся також цїсар і майже всі архикнязі та архикнягині, весь світ дипломатичний, міністри і иньші достойники а також і деякі послі. З руских послів були запрошені Барвіньский і Пігуляк. Забава тривала до пізна, а цїсар прибувши о год. 10-ій, був присутній до 1/2 12 ої і в тім часі розмовляв з многими достойниками а також і з деякими послами. Удостоїв ся сего і посол Барвіньский, котрого цїсар питав про вигляди на полагодженє справ в радї державній. П. Барвіньский відповів, що добра воля до роботи є, бодай у значної більшости, але хоч війшло багато нових послів, остали давні навички. — «Так, так ті лихі навички!» відповів цїсар з усміхом, «але є багато некучих справ, які треба би конче полагодити, бо се виходить на шкоду держави і населеня». П. Барвіньский заперечив на се, що через 4-літню бездільність потерпіла чимало і Галичина економічно, а особливо селянство вельми підупало і збідніло. — «Тим то було - б вельми бажано, що би рада держ. працювала» — закінчив цїсар. — Крім того мав п. Барвіньский нагоду розмовляти і з многими достойниками, що були на балу.

— З товариства «Сільский Господар» в Олеську. Підписаний Виділ має честь запросити на загальні дня 5. марця с. р. о 10. год. рано в мійській школі із слїдуючим дневним порядком: 1. Вступне слово о. Голови. — 2. Справозданя секретаря і о. Касіяра. — 3. Реферат о. Ю. Дуткевича про торговлю овочами. — 4. Виклад п. Домбровского про управу льну. — 5. Внесеня. — 6. Розданє асигнаток на новий рід картофель для всіх Членів і дорученє Членам, котрі вступили по марті 1900, насіяня льну і буряків.

При сій нагоді оповіщує ся, що Виділ рішив дати даром по чвертці картофель «Гетманів» а також тим Вп. Членам, котрі хотять прийти таним коштом до пасіки, по 2 пні з умовою, що би по році звернули Виділови то, що дістали. Першенство мають Ч. Міщане і Селяне.

Вкінці звертає ся Виділ до всіх Вповажаних Членів з горячою просьбою о приєднанє нових членів в цїлі успішнійшого розвитку нашого товариства і о ласкаве надісланє вкладок на 1901. рік. — Від Виділу тов. «Сільский Го-

сподар» в Олеську дня 15. лютого 1901.

І. Петришин, секретар; о. Т. Дуткевич, голова.

— «Газета господарска». Під таким заголовком почав виходити у Львові новий дво-тижневник для наших хліборобів. Редакцію і адміністрацію веде п. Василь Король.

— Ювілей Олени Пчілки в Київї. Дня 16. с. м. обходжено в літературно-артистичнім товаристві в Київї 25-літній ювілей літературної діяльності звисної української писательки Олени Пчілки (О. П. Косач). На програму літературно-музикального вечерка, який устроєно в честь заслуженої писательки, зложили ся відчити з єї писань і хори під управою українського композитора Лисенка, а хор української дружини Кропивницького відєспївав «Думу» з поеми Шевченка «Невольник». На вечерку були присутні п-ні Старицка, Александровска, Шехуцка, пп. Старицкий, Багров, Василєв, Свириденко, всі члени театральної дружини Кропивницького і багато иньших осіб. Ювілятці надіслано много телеграм і привітних писем з желанями, що би діждала 50-літнього обходу своєї літературної діяльності.

— Зїзд славянських дневників відбуде ся с. р. в Дубровнику (Рагуза) дня 8. цвїтня т. є. другого дня лат. великодних свят і слїдуючих днів. Для дійсних членів редакцій постарав ся др. Ш. Маазура з Загреба о вільний переїзд кораблем з Реки до Дубровника. Відїзд з Реки назначено на день 5. цвїтня о 11. год. перед полуднем, а виїзд з Дубровника на день 10. цвїтня с. р.

— З судової саї. Перед львівским трибуналом звичайним скінчила ся вчера карна розправа против Валентія Зьолецкого, б. урядника галицької каси ощадности, і Фердинанда Гонсьоровского, б. ліквідатора тої каси. Обох обжалувала прокураторя за свївину в злочинї спроневереня, якого мали допустити ся на шкоду гал. каси ощадности. Пятиднева розправа не вказала їх вини і обох увільнено.

— Важне для учителів семинарий учительских. З Відня доносять, що порішено жаданє зрівнання учителів в уч. семинариях з учителями середних шкіл в Австрії в справі вчислюваня часу служби суїлантів. До переведеня відповідних заряджень готове вже найвисше уповажненє.

— Жиди-адвокати. «Gazeta lwowska» оголосила спис адвокатів львівского округа. Зі спису дізнаємо ся, що на 357 всіх адвокатів є аж 173 жидів. У Львові є 172 адвокатів, а між ними 72 жиди. В Станиславові на 28 всіх є 16 жидів-адвокатів. В Тернополі 14 жидів-адвокатів на 27. В Коломві на 19 адвокатів є 10 жидів, в Золочеві на 11 адвокатів є 7 жидів. Про менші міста нема вже що говорити; деякі мають самих жидів-адвокатів.

— Др. Макс Петтенкофер, один із найбільших сучасних учених, не лиш німецьких але й цїлого світа, погіб — як ми вже доносили — минулої неділі з власної руки — відобрав собі жите вистрілом з револьвера в голову. Самоубійство було очевидно наслідком якогось хоробливого стану, хороби навіть тяжкої, в наслідок котрої покійник міг був скорше чи пізнійше зійти з розуму і мучити ся. Секція тіла вказала, що у покійника було хронічне запаленє болони мозкової і що великі бючки (артерії) мозкові були дуже сильно званілі, так, що мозок в наслідок того не міг добре відживляти ся. Покійник вже від довшого часу був дуже пригноблений, не так тим, що в наслідок старости ослабає єго тіло, але що єго що раз більше опускають сили духові. Петтенкофера можна уважати батьком і основателем новочасної гігієни і він то був одним із найперших, котрий старав ся вислідити причини холери, тифу та всїляких заразливих недуг, при чім звертав увагу на то, що відповідним житєм і поступованєм можна охоронити ся від зарази і смерти. Длятого всюди, де лиш треба було, він сьміло заглядав смерті в очи і ставав з нею до борби, всюди ставив їй перешкоди та учив і других, як то робити. Але ось трагіка людского життя: той, що поборював смерть і спинав єї на кождім кроці добровільно, запросив єї до себе і власною рукою отворив двері до своєї хати! Петтенкофер родив ся 3-го грудня 1818 р. в Ліхтенгайн коло Найбурґа в Баварії, учив ся відтак медицини, був учеником славного Лібіґа, а опісля став був професором університету в Монахові.

— О язик в судї. Суд торговельнай в Берні (моравським) засудив одну Німку заочно на заплату запізваної суми, хоть она боронила ся, що до розправи не явилась тому, бо не розуміла позву доручевого їй в ческім язичї. Висшій суд уневажнив той вирок, узнаючи незнаєне язика, в яким був писаний позов, за достаточну причину, що она не могла станути до розправи.

— Вибухи Везувія. По кількамісячнім суїпочинку Везувій пробудив ся знова і впливає огнисті струї лави. Від часу до часу глухий туркіт дає ся чути в глибокій землі, а опісля дощ розпаленого каміня і попелу вилїтає з вулькану. Доступ до обсерваторії на разі ще можливий.

— Місто засипане піском. В пустини Гобі, мо-

же яких 200 кілометрів від Хотану, а 50 кілометрів від пісковатого степу, шведський подорожник Свен Гедін відкрив місто засипане піском, котре тамошні жителі називають іменем Такля Мокан. Около місця, широкого на 3-4 кілометрів, задержало ся ще досить добре около 100 домів. Будинки побудовані з тополевого дерева, а стїни городжені і облїплені глиною. Ті розвалини, подібно як і в Помпеї, показують дуже красну штукатурову роботу. Доми, положені на схід, мають по найбільшій часті таке уладженє, як у водних млинах, але тепер на кілька миль дороги довкола нема нігде ріки. Знайдені там статуї і написи показують, що місто се було побудоване, здаєсь, на богато літ перед рождеством Христовим.

— Кілько коштує Англичан полуднево-африканська війна? На се питанє дає R. G. Levy в журналі «Revue des Deux Mondes» з сїчня с. р. в довшій статї таку відповідь: До 1899. р. вносив військовий бюджет Англїї пересїчно 1000 мільонів франків на рік, т. є. над 40% загальних видатків. Коли в осени 1899 р. почалась полуднево-африканська війна, обчислювано, що вона коштувати-ме 250 до 275 мільонів франків. Але весною 1900 р. дорахувались уже до 1.000 міль; після статистики кошти війни виносили доси майже 75 мільонів на тиждень. В наслідок таких величезних видатків мусїло англїйське правительство збільшити свої доходи, отже підвищило податок консумційний (від пива, горівки, чаю і тютюну) і доходовий (о половину).

— 27.000 осіб м. р. упало жертвою їдовитих гадия, тигрів, крокодилів і т. ин. в Східних Індїях. Власти визначили нагороду за кожду убиту шкідливу звїрину і виплатили м. р. 6.700 фунтів штерлінґів нагороду.

— Конкурс на дві посади заступників прокуратора в VIII. кл. ранґи в Чернівцях оголосила ц. к. прокураторя державна у Львові. Подана можна вносити до дня 6. марця с. р. до міністерства справедливости.

— Дрібні вісті. Намісництво розписало на день 20. марця с. р. доповняючі вибори одного члена до повітової ради з ґрупи сільских громад, на день 21. марця с. р. двоох членів з ґрупи міст, а на день 22. марця одного члена з більшої поєїлости. — Бурмістром в Раві рускій вибрано дотеперішнього бурмістра Влад. Гурку. — Населенє Тернополя разом з передмістями Гаї великі і малі вносить після сегорічного спису 28.644 душ без войска. Військова залага Тернополя числигь 1.300 людей. — В Липську увязнено оноді кілька осіб, які підрабляли австрійські банкноти на 10 зр.

— Гумористичний кутик.

Закоганим поетам.

Гей, закоханий поето,
Що надземским духа летом
Ти буяєш в сьвітлі зорий,
Віднаходиш скарби морий,
Позичаєш в сонця жару,
А від місяця слєз пару,
Громи й блискавки від хмарів,
Від роси цїлющих чарів,
Що підслухуєш гомони
Темних борів, птичок тони
Переймаєш і русалок
Підглядаєш серед балок,
Луги з цвїтів обдиравєш,
Сам собі час обкрадаєш,
Над віршами серед ночи,
Томлячи слабкі очи,
О, поето залюблений!
Коли скарби ті вселенні
І свої важкі зітхання
Та горячі почування
Свого серденька богинї
Зложиш на папір в данинї...
Дай-жеж дівчинї рукопись,
А не шли єї — в часопись!

Посмертна оповістка.

О. Іван Голїян, парох в Тройці, добромильского деканата, упокоїв ся скоропостижно дня 5. с. м. в 46. році життя, а в 17. священства. В. с. п.!

— О. Матїй Несторович, парох в Ульвівку коло Угнова, упокоїв ся в 78. році життя, а в 53. р. священства. В. с. п.!

Наука, штука, література.

«Літературно-Наукової Бібліотеки», що становить дешеvu серию видавництва «Українськоруської Видавничої Спїлки», появились отєї випуски:

Ч. 7. Іван Раковський: *Вік нашої землі*. (Є се передрук з I. кн. «Л.-Н. Вістника» з 1901 р.) Цїна 10 с.

Ч. 8. А. Чехов: *«Каштанка»*. Оповіданє. Перекрала М. Грушевська. Цїна 15 с.

Ч. 9. М. Драгоманов: «Микола Іванович Костомарів». (В сій книжочці находить ся: 1) Життєписний очерк Костомарова, друкований в 1—2 ч. «Свѣта» з 1881 р.; 2) Лист Костомарова до Драгоманова, писаний в січні 1877 р., цікавий поглядами, які висказує в нїм Костомарів про українсько-руську літературу; 3) Два жарти Костомарова. Ціна 16 с.
Ч. 11. Др. Іван Пулюй: «Нові і перемінні звізди». Ціна 15 с.

Телеґрами.

Відень, 19. лютого. До болгарскої агенції дипломатичної доносять з Софії, що стан здоровля кн. Бориса, який занедужав на запаленє легких, поправив ся.

Будапешт, 19. лютого. Дневники доносять, що полковник Константинович найшов між паперами экс-короля Мілана вго памятники і політичне завіщанє. В завіщаню Мілан обговорює відносини Сербії до Черногори і начеркує плян сполученя бальканських держав під покровом Австро-Угорщини.

Мадрид, 19. лютого. Президент міністрів Акараґа в пятницу вручить королеві-регентці димісію кабінету.

Софія, 19. лютого. Правительственный дневник «Свет» доносить, що Занковисти розділяли між селян рублі, надуживаючи при тім імені царя.

Берлин, 19. лютого. В двірських кругах удержують, що стан здоровля цїсаревої-вдови Фридерикової поліпшив ся, але на дїлі має бути противно. Цїсарева-вдова є тяжко недужа, а лікарі не віщують єї довгого житя.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,
яко гарна прикраса комнат є
Картини: **Верецаґіна, Шевченко в домині і Сластьяна, Шевченкова могила.**
Можна дістати через адміністрацію «Руслана» з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Проґрама від 16. до 28. лютого 1901.

При співучасті військової музики 80 п. п.

1. Увертура.
2. The American Troubadours, секстет муринів.
3. Victoria Belling, жонґлерка.
4. Trio Streitmann, вокальний тердет.
5. Fleury-Trio, вітрові тансери. (Павза).
6. Орхестра.
7. Josef Modl, гуморист театру Ронахера у Відни.
8. Victoria Belling яко трансформаційна тансерка.
9. Miss Helena i Emilon, воздушний акт.
10. Risa Nordström, субретка.
11. Horly's-Trio, вокально-музикальний трансформаційний акт.

— Початок о 8. год. вечером.

Що дня велике представленє. В неділю і свята два представленя. Що пятниці High Life представленє. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

Colosseum огріте 12. газовими печами.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1900.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова	Поїзд		зі Львова
посп.	особ.		посп.	особ.	
приходить	о години		відходить	о години	
1-35	6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	1-53	6:25	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
	6:20	з Чернівців (Лькан, Галац), Станиславова	2-08	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	6:46	з Брухович, шод. від 13. мая до 16. вер. вк		6:43	» » дв. Підзамче
	7:45	з Янова		6:55	до Станиславова, П. двисокого, Потутор
	7:40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8-30	8:40	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа
	8:00	» на дв. головний	2-55	9:00	до Скольного, до Лавочного (1. лпп. до 15. вер.
	8:05	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия		9:15	до Янова
	8:15	з Сокала, Рави рускої		9:25	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
	8:50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.		9:42	» » дв. гол.
	11:45	з Ядослава і Любачова	2-55	9:55	до Чернівців, Станиславова
	11:55	зі Станиславова (Керсезе, Потутор)	10-20	10:20	до Сокала, Безаця, Рави рускої і Любачова
	12:55	з Янова	1-25	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята
	1:15	зі Скольного, Стрия, а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.	2-15	2:15	до Брухович від 13. мая до 15. вересня в неділі і свята
2-20	3:14	з Бругович (13. мая до 16. вер. в нед. і св.)	3-05	3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
2-35	5:17	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.	3-15	3:15	до Янова шоденно від 13. мая до 16. вер.
	5:40	» » на дв. голов.	3-26	3:26	до Брухович шод. від 1. мая до 16. вер.
1-45	5:45	з Кракова	3-30	3:30	до Рашева, Хирова, Любачова
	5:55	з Чернівців, Іцкан			
	6:00	з Сокала, Безаця і Любачова			

Ніч

8-40	7-24	з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і св.)	12-40	6:10	до Станиславова
2-31	8:28	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)		6:13	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні б.
12-20	8:50	з Брухович від 13. мая до 16. вересня шод.		6:30	а від 16. вер. до 30. марта 1901 шоденно
	9:23	з Янова шоденно від 1. мая до 15. вер.		6:50	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	9-45			7:10	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
	9-45	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова		7-33	до Тернополя дворець головний
	10:00	з Чернівців, Букарешту, Гусятина, Потутор		7-25	дворець Підзамче
	10:15	з Лавочного (Пешту) Хирова		7-48	до Сокала і Рави рускої
	10:12	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.		7-48	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і св.)
	10:30	» на дв. голов.	2-51	9-12	до Янова від 1. мая до 15. вересня
	12:05	зі Стрия, зі Скольного від 1. мая до 30. вер.		10:40	до Чернівців і Іцкан
	3-12	з Підволочиск на дворець Підзамче		10:50	до Кракова, Відня, Варшави
	3-35	» на дворець головний		11:00	до Підволочиск, Бродів дв. голов. й
				11-25	» дв. Підза
				4-15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора
				4-45	до Брухович від 13. мая до 17. вер. шод.

ЗАМІТКА: Пера нічна числять ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейскій рівнить ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Крайцих ч. 5) уділяє пояснєнь в справахє дїячих, продає білети всякого рода і розклада здїд

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“

стотаришенє зарєстрованє з обмеженою порукою

Львів, ринок ч. 10. (дїм «Просьвіти»)
приймає вклади до опроцентования на 4%. Позички уділяють ся членам за сплатою 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, почавши від 200 корон і више, до половини вартости гіпотєки на сплату в ратах до 10 літ.

Позички над 500 корон мусять бути інтабульовані, а до 500 кор., або інтабульовані, або з порукою 2 ручителів відповідних.

Св'ященики не посїдаючи гіпотєки мусять крім поруки 2 ручителів предложити полісу житєву; обезпечитись на житє треба тілько через «Дністер» в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові.

Удїм членський виносить 50 кор. вписове 2 кор.

Членом бути може тілько член обезпечений в «Дністрі».

3 днем 31. грудня 1900 стан:

число членів	1857		
фонд резервовий	6919 кор. 46 сот		
вплачені удїли	73087 »	—	»
вкладки щадничі	806803 »	—	»
удїлені позички	763737 »	—	»
касовий оборот в 1900 році	2424157 »	—	»

Інформації до позичок уділяє Дирекція листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечєнь «Дністер».

Всілякі
КУПОНИ
і
вильосовані
цінні папери
виплачує без потручєня
провізії або коштів
Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ
Гіпотечного.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечєнь
„ДНІСТЕР“
Львів, ринок ч. 10. (дїм «Просьвіти»).

одного руске товариство асекураційне, обезпечєє будинки і всі предмети движимі против огневих шкід.

«Дністер» припоручили Преосвящ. Ординарїятї Всєч. Духовенству і вірним всіх трех Епархїй.

Фонд гаранційний «Дністра» з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540 кор. 11 сот.	} разом 520.406 кор. 65 сот.
Резерва премїї	171.942 »	
Резерва спеціальна	6.000 »	
Фонд емертальний	30.924 » 54 »	

Тарифи «Дністра» уміроковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премїї.

«Дністер» виплатив до 31. грудня 1900. відшодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпоровочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси «Дністра» приймають при позичках гіпотєчних: Банк краєвий і Каса ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Сялтині, Городенці, Теребовля, Заліщиках, Городку і Богородчанам.

НА ЖИТЄ треба обезпечитись тілько через «Дністер» в Товаристві взаїмн. обезпеч. в Кракові; а таких обезпечєнь через «Дністер» іде часть провізії на рускі публичні добродїїні цілі; поліси і квіти видає Краківське Товариство рускі.

«Дністер» пошукує спосібних агентів, особливо селян господарів в окрестностях, де ще нема близько агенцій «Дністра». Агенти заробили вже 274.964 кор. провізії.

Зголосєня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Селяне! убіґайте ся тілько о агенції «Дністра».

На житє обезпечитє ся тілько через «Дністер».